

พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ (Charlemagne) ในสมัยนาซี 1933-1945

ภักทียาก ศศิธรรมาภัก*

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้พูดถึงการอธิบายประวัติศาสตร์ในกรณีของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ (Charlemagne) กษัตริย์และจักรพรรดิผู้ปกครองราชอาณาจักรแฟรงค์ระหว่าง ค.ศ. 768-814 ในสมัยจักรวรรดิไรช์ที่ 3 (The Third Reich) ของเยอรมนี ระหว่าง ค.ศ. 1933-1945 โดยที่ในขณะนั้น เยอรมนีอยู่ภายใต้การปกครองของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ผู้นำพรรคแรงงานสังคมนิยมแห่งชาติเยอรมัน (National Socialist German Worker's Party) หรือพรรคนาซี บทความชิ้นนี้ยังเสนอว่า ชาตินิยมในสมัยนาซีเกิดขึ้นจากการสร้างความรู้สึกรักชาติและนิยมชาติที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่การก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมันในเดือนมกราคม ค.ศ. 1871 และต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงจักรวรรดิไรช์ที่ 3 นอกจากนี้ บทความยังกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของนักประวัติศาสตร์เยอรมันจากยุคทศวรรษที่ 1930 ในด้านการมีส่วนร่วมสร้างคำอธิบายประวัติศาสตร์ยุคพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ จนทำให้พรรคนาซีหยิบคำอธิบายเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีโดยไม่ต้องสร้างคำอธิบายขึ้นมาใหม่ จนทำให้เกิดคำถามขึ้นว่า นักประวัติศาสตร์เหล่านี้ควรถูกมองว่ามีส่วนร่วมในความผิดของพรรคนาซีที่ก่อขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยหรือไม่ ถึงแม้ว่าพวกเขาจะไม่ใช่นักนิยมนาซีก็ตาม

คำสำคัญ: ลัทธิชาตินิยม จักรวรรดิไรช์ที่ 3 อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ พรรคนาซี

Abstract

This article concentrates on how the case of Charlemagne, King and Emperor of the Franks between 768-814, was explained in the Third Reich of Germany between 1933-1945, which was under control of Adolf Hitler, leader of the National Socialist German Worker's Party or better well-known as the Nazi-Party. This article also outlines the idea that nationalism under the Nazi party was important, since patriotic feeling had been continuously built since the birth of the German Empire in January 1871 till the time of the Third Reich. Moreover, the involvement of German historians from the 1930s on the creation of history in the case of Charlemagne, so that the Nazi could take advantages of these explanations without the need of creating their own ones, builds a concern in this article. This involvement

* อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

leads to the question, if these historians should be considered as having a part in misdoing of the Nazi during the Second World War, although they never avowed themselves to the Nazi-ideologies.

Key Words: Nationalism, the Third Reich, Adolf Hitler, Nazi-Party

บทนำ

การสร้างความรู้สึกรักชาติในช่วงหลังจากการก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมนี ค.ศ. 1871

นับจากออตโต ฟอน บิสมาร์ค (Otto von Bismarck) อัครมหาเสนาบดีชาวปรัสเซีย นำปรัสเซียขึ้นเป็นผู้นำของรัฐเยอรมันในการรวมชาติเยอรมนีจนประสบผลสำเร็จ และก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมัน (German Empire) โดยมีจักรพรรดิวิลเลียมที่ 1 (William I.) แห่งปรัสเซียขึ้นดำรงตำแหน่งจักรพรรดิเมื่อวันที่ 18 มกราคม ค.ศ. 1871 ความรู้สึกรักชาติ (Patriotism)¹ และความเป็นหนึ่งเดียวกันในชาติก็ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างชาติและหลอมรวมประชาชนในจักรวรรดิให้เป็นหนึ่งเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในกรณีนี้ คำถามที่น่าสนใจก็คือ ปรัสเซียประสบความสำเร็จในการกระตุ้นความรู้สึกรักชาติอย่างไร ในเมื่อได้รวมรัฐเยอรมันต่างๆ กว่า 20 รัฐเข้ามาอยู่ในจักรวรรดิเยอรมัน โดยที่บางรัฐก็ได้เต็มใจเท่าที่ควร ในขณะที่เดียวกัน ความจริงในข้อนี้ยังสะท้อนให้เห็นความจำเป็นของการสร้างความรู้สึกรักชาติในกรณีของจักรวรรดิเยอรมัน

กรณีที่ได้เห็นได้ชัดเจนได้แก่การกระตุ้นให้ประชาชนภาคภูมิใจในวีรกรรมของบรรพบุรุษของตนผ่านการสร้างอนุสาวรีย์แฮร์มานน์ (Hermannsdenkmal) ที่เมืองเดทมอลด์ (Detmold) ในรัฐนอร์ทไรน์เวสต์ฟาเลีย (Nordrhein-Westfalia) โดยที่ถึงแม้การสร้างจะเริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1838 แต่ได้หยุดชะงักลงในช่วงต่อมาเนื่องจากติดปัญหาทางการเงิน ต่อมา การสร้างอนุสาวรีย์แห่งนี้ได้รุดหน้าขึ้นมากอีกครั้งหลังการรวมชาติ เมื่อจักรพรรดิวิลเลียมที่ 1 และรัฐสภาเห็นชอบตรงกันว่า ควรสนับสนุนการสร้างเพื่อให้ประชาชนรำลึกถึงวีรกรรมของบรรพบุรุษภายใต้การนำของอามินิอุส (Arminius) หรือแฮร์มานน์ในภาษาเยอรมัน ที่สามารถรบชนะทหารของจักรวรรดิโรมันในการรบที่ป่าทอยเทอร์บวร์ก (Teutoburg Forest) เมื่อ ค.ศ. 9 ถึงแม้ว่ากำลังของฝ่ายตนจะมีน้อยกว่าทหารของจักรวรรดิโรมันมาก นักประวัติศาสตร์ชาวเยอรมันที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น เช่น เทโอดอร์ มอมเซน (Theodor Mommsen) ต่างพากันวิเคราะห์ว่า การรบที่ป่าทอยเทอร์บวร์กมีความสำคัญมาก เนื่องจากทำให้จักรวรรดิโรมันเลิกล้มความตั้งใจที่จะขยายอำนาจมาครอบครองดินแดนของชนเผ่า “แกรมาเนีย” (Germanen)² ที่อาศัยอยู่ในเขตประเทศเยอรมนีในปัจจุบันนี้³ ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่จักรพรรดิวิลเลียมที่ 1 รวมทั้งรัฐสภาต่างพากันสนับสนุนการสร้างอนุสาวรีย์ในครั้งนี้

¹ ผู้เขียนเลือกใช้คำว่า “ความรู้สึกรักชาติ” เนื่องจากต้องการสื่อให้เห็นถึงความรู้สึกรักชาติ หรือ “ความรู้สึกรักในชาติของตน” หรือ affection for one’s country ตามที่ Elie Kedourie ได้นิยามไว้ในหนังสือ Nationalism หรือ Stephen Nathanson ได้นิยามไว้ในหนังสือ Patriotism, Morality and Peace โดยที่ไม่ต้องการยกประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงในคำนิยามของคำว่า Patriotism หรือความสัมพันธ์ระหว่างคำว่า Patriotism กับ Nationalism ขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญในบทความชิ้นนี้

² Germanen เป็นชื่อที่นักเขียนชาวโรมันตั้งขึ้นเพื่อใช้เรียกชนเผ่าที่อาศัยอยู่ทางทิศเหนือและตะวันออกของแคว้นกอล (Gaul) ในพื้นที่ของฝรั่งเศสในปัจจุบันนี้

³ Theodor Mommsen. (1905). Die germanische Politik des Augustus. In *Reden und Aufsätze*. p.341.

ความสำคัญของอนุสาวรีย์แฮร์มานน์ยังถูกสะท้อนให้เห็นในการเลือกสถานที่จัดตั้งอนุสาวรีย์ ซึ่งถูกเลือกตามหลักฐานของนักโบราณคดีที่ว่า การรบน่าจะเกิดขึ้นตรงกับเมืองเดทโมลด์มากที่สุด นอกจากนั้นจำนวนเงินที่จักรพรรดิวิลเลียมที่ 1 และรัฐสภาได้บริจาคให้กับการก่อสร้างเท่าๆ กันรายละเอียด 10,000 ทาเลอร์ (Thaler) ยังชี้ให้เห็นชัดเจนถึงความสำคัญของอนุสาวรีย์ เป็นที่สังเกตว่า การสร้างอนุสาวรีย์แฮร์มานน์ ไม่เพียงแต่ได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำเท่านั้น แต่ยังได้รับการสนับสนุนจากประชาชนทั่วไปอีกด้วย เนื่องจากประชาชนจากทั่วจักรวรรดิเยอรมันได้รวมเงินกันบริจาคเป็นจำนวนถึง 37,500 ทาเลอร์⁴ ซึ่งในทางกลับกันได้ช่วยชี้ให้เห็นได้ดีว่า ประชาชนสนับสนุนการสร้างชาติและภูมิใจในความเป็นชาติของตนมากเพียงใด จากเงินสนับสนุนเหล่านี้ อนุสาวรีย์แฮร์มานน์จึงเสร็จสมบูรณ์ใน ค.ศ. 1875 โดยมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม อนุสาวรีย์นี้มีความสูงรวมฐานทั้งสิ้น 53,46 เมตร โดยที่ตัวหุ่นแฮร์มานน์เองสูง 26,57 เมตร และนับเป็นอนุสาวรีย์ที่สูงที่สุดในเยอรมนีขณะนั้น

นอกจากการสร้างอนุสาวรีย์แฮร์มานน์ รัฐบาลยังพยายามปลุกความรู้สึกรักชาติของประชาชนผ่านบทเพลงที่มีจังหวะเร้าใจและมีเนื้อหาปลุกใจให้ประชาชนรักชาติและร่วมกันปกป้องชาติ ตัวอย่างที่ชัดเจนในกรณีนี้ได้แก่ บทเพลง Die Wacht am Rhein (ยืนยามแม่น้ำไรน์) ของ มักซ์ ชเนคเคนบวเกอร์ (Max Schneckenburger) นักประพันธ์ชื่อดังชาวเยอรมัน ที่มีเนื้อหากระตุ้นให้ชาวเยอรมันรักชาติและร่วมกันปกป้องชาติ โดยร่วมกันเป็นหูเป็นตาไม่ให้ศัตรูข้ามผ่านแม่น้ำไรน์ ซึ่งถือเป็นพรหมแดนทางทิศตะวันตกของเยอรมนีมาได้⁵ เป็นที่สังเกตว่า เช่นเดียวกับในกรณีของการสร้างอนุสาวรีย์แฮร์มานน์ที่มีประชาชนทั่วไปร่วมบริจาคเงินเป็นจำนวนมาก เพลง Die Wacht am Rhein ก็ได้รับเสียงตอบรับจากประชาชนเป็นอย่างดี จึงทำให้เพลงได้รับความนิยมในเวลาอันรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วง 1-2 ปีหลังจากการก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมัน

การสร้างความรู้สึกรักชาติในสมัยจักรพรรดิวิลเลียมที่ 2

ต่อมาใน ค.ศ. 1888 จักรพรรดิวิลเลียมที่ 2 (William II.) เสด็จขึ้นครองราชย์ต่อจากจักรพรรดิวิลเลียมที่ 1 พระอัยยิกาและจักรพรรดิเฟรเดอริกที่ 3 (Frederick III.) พระบรมราชชนกที่ทรงปกครองประเทศได้เพียง 3 เดือนก็เสด็จสวรรคต เนื่องจากทรงประชวรด้วยโรคมะเร็ง หลังขึ้นครองราชย์แล้ว จักรพรรดิวิลเลียมที่ 2 ทรงตระหนักดีว่าบรรดาชาติมหาอำนาจในยุโรป เช่น อังกฤษและฝรั่งเศสต่างพากันเข้าครอบครองอาณานิคมในโพ้นทะเล เช่นในทวีปแอฟริกา จนเกิดเหตุการณ์ที่นักประวัติศาสตร์จดจำกันในนามว่า Scramble for Africa หรือเหตุการณ์ที่มหาอำนาจในยุโรปแย่งกันเข้าครอบครองดินแดนในทวีปแอฟริกา ระหว่าง ค.ศ. 1880-1914 และหากเยอรมนีไม่แสวงหาอาณานิคมในโพ้นทะเลบ้าง เยอรมนีก็จะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้อีกต่อไป ดังนั้น พระองค์จึงทรงชูนโยบายเข้าครอบครอง

⁴ Anne Roerkohl. (1992). Das Hermannsdenkmal. In *Westfalen im Bild: Kulturdenkmale in Westfalen*. Heft 5. (Online).

⁵ เพลง Die Wacht am Rhein มีเนื้อเพลงหลายท่อนที่ปลุกจิตสำนึกให้ชาวเยอรมันรักชาติ ท่อนที่เด่นชัดที่สุดคือท่อนที่มีเนื้อร้องว่า “Solange ein Tropfen Blut noch glüht, Noch eine Faust den Degen zieht, und noch ein Arm die Büchse spannt, Betritt kein Feind hier deinen Strand”. ซึ่งมีความหมายว่า “ตราบใดที่เลือดหนึ่งหยดยังรินไหล มือหนึ่งมืองยังชักดาบได้ และอีกแขนหนึ่งยังถือปืนได้อยู่ ก็จะไม่มิต์ใครคนใดเข้ามาในชายหาดของเธอ (ชาวเยอรมัน) ได้”

อาณานิคมในต่างแดน⁶ ควบคู่ไปกับการเสริมกำลังทหาร จนกระทั่งใน ค.ศ. 1890 เยอรมนีมีทหารถึง 700,000 นาย⁷ พระองค์ยังทรงรับสั่งให้มีการระดมการสร้างเรือรบขนาดใหญ่อย่างจริงจัง จนทำให้อังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นมหาอำนาจในการเดินเรือ ต้องวิตกกังวลอำนาจทางทะเลของเยอรมนี ต่อมาปรากฏว่า จักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 2 ทรงประสบความสำเร็จอย่างสวยงาม เนื่องจากเยอรมนีได้เข้าครอบครองเกียวกา (Kiautschou) ของจีนและเกาะบางเกาะแถบไมโครนีเซีย (Micronesia) ในเขตตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก

ในการขยายกำลังทางทหารเป็นที่สังเกตว่า จักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 2 ทรงปลูกความนิยมทหารให้เฟื่องฟูขึ้นมาในสังคมเยอรมัน โดยที่พระองค์ทรงแต่งพระองค์ด้วยเครื่องแบบทหาร รวมถึงเสด็จเป็นประธานในพิธีสวนสนามอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงเน้นให้ทหารจงรักภักดีต่อพระองค์อย่างไร้เงื่อนไข (bedingungslose Treue) ดังสังเกตได้จากปาฐกถาของพระองค์ในงานต้อนรับทหารใหม่ใน ค.ศ. 1891 ที่พระองค์ตรัสว่า “ในขณะนี้พวกท่านเป็นทหารของข้าพเจ้าแล้ว และพวกท่านต้องรับใช้ข้าพเจ้าทั้งร่างกายและวิญญาณ สำหรับพวกท่านแล้ว ศัตรูมีเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น และนั่นคือศัตรูของข้าพเจ้า”⁸ ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจว่า ความรู้สึกรักชาติที่ได้รับคามนิยมสืบเนื่องมาจากสมัยจักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 1 จะยิ่งเฟื่องฟู และมีลักษณะเน้นไปที่ตัวบุคคล โดยเฉพาะตัวจักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 2 และราชวงศ์โฮเฮนโซลเลอน (Hohenzollern) ซึ่งปกครองปรัสเซียมาอย่างยาวนาน แทนที่จะเน้นถึงความภาคภูมิใจในชาติและวีรกรรมของบรรพบุรุษเป็นหลักเช่นเดียวกับสมัยจักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 1⁹

⁶ ปรัสเซียเริ่มแสดงความสนใจการเข้าครอบครองอาณานิคมในโพ้นทะเลมาตั้งแต่ ค.ศ. 1857 หรือตั้งแต่ช่วงก่อนการก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมัน แต่ความสนใจในช่วงนั้น เป็นเพียงการสนใจที่ยังไม่ได้จริงจังมาก เนื่องจากปรัสเซียต้องการรวมชาติให้สำเร็จเสียก่อน ปรัสเซียจึงเพียงแต่ส่งกองเรือไปสำรวจตามทวีปต่างๆ เช่น ในเขตพาตาโกเนีย (Patagonia) ของทวีปอเมริกาใต้ และในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยที่ใน ค.ศ. 1862 ปรัสเซียได้ส่งกองเรือมายังสยาม ญี่ปุ่นและจีน ต่อมา หลังจากตั้งจักรวรรดิเยอรมันสำเร็จ การแสดงความสนใจในเรื่องการเข้าครอบครองอาณานิคมในโพ้นทะเลยังคงไม่ได้มีมาตรการที่แน่นอนมารองรับ นอกจากนี้ บิสมาร์ค อัครมหาเสนาบดี ยังไม่เห็นด้วยกับการเข้าครอบครองอาณานิคมในโพ้นทะเลมากนัก โดยมีชาเอล โฟรลิช (Michael Froehlich) นักประวัติศาสตร์เยอรมันได้เปิดเผยจดหมายของบิสมาร์คที่เขียนถึงอัลเบรค ฟอน รูน (Albrecht von Roon) เสนาบดีด้านการสงครามและกองทัพเรือ ไว้ในหนังสือของเขาคือ “Imperialismus. Deutsche Kolonial- und Weltpolitik 1880-1914” (ลัทธิจักรวรรดินิยม นโยบายด้านอาณานิคมและการเมืองโลกของเยอรมนีระหว่าง ค.ศ. 1880-1914) ซึ่งมีใจความสำคัญว่า บิสมาร์คคิดว่าเหตุผลของการเข้าครอบครองอาณานิคมทางด้านเศรษฐกิจ เป็นเพียงภาพลวงตา เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการเข้าครอบครองอาณานิคม อาจสูงกว่าผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่ได้รับได้ ต่อมา ใน ค.ศ. 1884 หรือราว 4 ปีก่อนที่จักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 2 จะเสด็จขึ้นครองราชย์ ความสนใจอาณานิคมของเยอรมนีได้เริ่มเพิ่มขึ้นอีกครั้งเนื่องจากเห็นมหาอำนาจชาติอื่นต่างพากันเข้าครอบครองอาณานิคมในต่างทวีป เยอรมนีจึงเริ่มแสวงหาอาณานิคมอย่างจริงจังมากขึ้น และได้เข้าครอบครองคาเมรูน และแอฟริกาตะวันตกเฉียงใต้ หรือในปัจจุบันคือนามิเบียใน ค.ศ. 1884 และเข้าครอบครองแอฟริกาตะวันออก หรือแทนซาเนียในปัจจุบันในปีถัดมา ต่อมา ในสมัยของจักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 2 การเข้าครอบครองอาณานิคมจึงเป็นไปอย่างจริงจัง โดยมีการขยายกองทัพและสร้างเรือรบขนาดใหญ่

⁷ Serges Medien. (1999). *2000 Jahre Weltgeschichte. Menschen, Epochen, Kulturen.* p. 516.

⁸ Ibid. p. 516.

⁹ อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่า ในสมัยของจักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 1 จะไม่มีการสร้างความรู้สึกชาตินิยมโดยเน้นไปที่ตัวผู้ปกครองหรือกษัตริย์ ตัวอย่างที่ชัดเจนได้แก่การยกเพลง Heil dir im Siegerkranz (จักรพรรดิทรงคุ้มครองท่านในวงล้อมแห่งชัยชนะ) ซึ่งเป็นเพลงที่มีเนื้อเพลงยกย่องและเชิดชูกษัตริย์ ขึ้นเป็นเพลงสรรเสริญพระบารมี (Kaiserhymne) ที่ถูกใช้ในโอกาสสำคัญที่เกี่ยวกับกษัตริย์ เช่น โอกาสครบรอบวันประสูติหรือขึ้นครองราชย์ และเป็นที่น่าสังเกตว่า เพลงนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นมากในสมัยของจักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 2

จักรพรรดิวิลเลียมที่ 2 ทรงสนับสนุนความรู้สึกรักชาติในลักษณะนี้อย่างแข็งขัน ใน ค.ศ. 1895 พระองค์มีรับสั่งให้สร้าง Siegesallee (ทางเดินแห่งชัยชนะ) ซึ่งเป็นทางเดินยาว 750 เมตรที่ประกอบไปด้วยหุ่นที่ทำจากหินอ่อนของขุนนางและกษัตริย์จากราชวงศ์โฮเฮนโซลเลอนจำนวน 32 ตัว ที่ใจกลางกรุงเบอร์ลิน (Berlin) นครหลวงของเยอรมนี อีกตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่ การให้ความสำคัญกับกษัตริย์และราชวงศ์ในวรรณกรรมและเพลง เช่น ในหนังสือ Sedan-Büchlein (หนังสือเชดานเล่มเล็ก) ที่ถูกเขียนขึ้นใน ค.ศ. 1895 เพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะของเยอรมนีที่มีเหนือฝรั่งเศสที่เมืองเซดาน¹⁰ ครอบคลุม 25 ปี หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงศักดิ์ศรีของราชวงศ์โฮเฮนโซลเลอนและวีรกรรมและความกล้าหาญของจักรพรรดิวิลเลียมที่ 1 ที่ “ทรงเป็นผู้นำในการรบเสมอ เมื่อเสียงกลองศึกดังขึ้น จิตวิญญาณของพระองค์ได้บอกกับประเทศชาติว่าจงอย่าหวาดกลัวต่อสิ่งใด เนื่องจากพระองค์จะทรงอยู่กับประเทศชาติเสมอ”¹¹ ส่วนจักรพรรดิ วิลเลียมที่ 2 นอกจากจะทรงสร้างความนิยมในตัวพระองค์ผ่านการปรากฏพระองค์ในโอกาสสำคัญทางการทหารอย่างสม่ำเสมอแล้ว ยังทรงใช้สื่อสาธารณะที่มีในยุคของพระองค์เป็นตัวสร้างความนิยมอีกด้วย เช่น โปสการ์ด ซึ่งมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์และราชวงศ์ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก จนมีนักประวัติศาสตร์กล่าวถึงพระองค์ว่าทรงเป็นจักรพรรดิที่ทรงรู้จักใช้สื่อสาธารณะสร้างภาพลักษณ์ให้กับพระองค์เอง¹²

ต่อมา ระหว่าง ค.ศ. 1914-1918 เยอรมนีเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อสงครามสิ้นสุดลง เยอรมนีจึงเข้าสู่ยุคของสาธารณรัฐไวมาร์ (Weimar Republik) ซึ่งประชาชนมีความรู้สึกนิยมในชาติของตนน้อยลงมาก เนื่องจากเยอรมนีพ่ายแพ้ในสงคราม จนทำให้ระบบกษัตริย์สิ้นสุดลง สมาชิกราชวงศ์โฮเฮนโซลเลอนต้องเสด็จลี้ภัยไปยังเนเธอร์แลนด์ และเยอรมนีเปลี่ยนมาใช้ระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐและปกครองในระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1933 ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ผู้นำพรรคแรงงานสังคมนิยมแห่งชาติเยอรมัน (National Socialist German Worker's Party) หรือพรรคนาซี ได้ถูกแต่งตั้งให้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พรรคนาซีขุนโยบายชาตินิยม นิยมเชื้อชาติเยอรมันของตนอย่างรุนแรงโดยส่งเสริมแนวคิดที่ว่า เชื้อสายอารยันของตนเป็นเชื้อสายที่บริสุทธิ์ที่สุด และในขณะเดียวกันก็ต่อต้านชาวยิวและลัทธิมาร์กซิสต์¹³ จนในที่สุดฮิตเลอร์พยายามเปลี่ยนแปลงสาธารณรัฐประชาธิปไตยให้กลายเป็นรัฐเผด็จการภายใต้การปกครองของพรรคนาซี¹⁴ และเป็นที่ยุติกันไปในนามของ “จักรวรรดิไรช์ที่ 3” (The Third Reich) ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่น่าประหลาดใจ หากฮิตเลอร์จะนำวิธีการกระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมของยุคหลังการก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมัน

¹⁰ ชัยชนะในครั้งนี้มีผลสำคัญมาก เนื่องจากปรัสเซียสามารถก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมันได้เดือนมกราคม ค.ศ. 1871 หลังจากได้รับชัยชนะเหนือฝรั่งเศสในครั้งนี้

¹¹ R.v. Restorff. (1895). *Sedan Büchlein. Zur fünfundzwanzigsten Jubelfeier der großen Siege unseres Volkes im Jahre 1870/71.* p. 100.

¹² Martin Kohler. (2005). *Der Monarch im Skandal. Die Logik der Massenmedien und die Transformation der wilhelminischen Monarchie.* p. 19.

¹³ เกี่ยวกับอุดมการณ์ของพรรคนาซีดูเพิ่มเติมใน Hermann Graml, Wolfgang Benz, Hans Buchheim und Hans Mommsen. (1993). *Der Nationalsozialismus. Studien zur Ideologie und Herrschaft.* Frankfurt am Main: Fischer-TB.

¹⁴ ดังนั้น นักประวัติศาสตร์เยอรมันจึงเรียกการขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ในครั้งนี่ว่า Machtergreifung หรือ “การยึดอำนาจ” ดูเพิ่มเติมใน สตีเฟน สวีงบุตร และอนันต์ชัย เลหาพะพันธุ์. (2555). *ทรรพะประวัติศาสตร์ ยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 20.* หน้า 108-110.

กลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง โดยที่การกระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมจะเน้นไปที่การเน้นความยิ่งใหญ่ของชาติเยอรมัน วัฏกรรมของบรรพบุรุษและตัวผู้นำ

หนึ่งในกรณีที่ดีเลอว์นำมาใช้เพื่อปลุกความรู้สึกชาตินิยมในจักรวรรดิไรช์ครั้งที่ 3 ได้แก่กรณีของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ (Charlemagne) จักรพรรดิแห่งราชวงศ์คาโรลิงเจียน (Carolingian) ผู้ปกครองราชอาณาจักรแฟรงค์ระหว่าง ค.ศ. 768-814 (Kingdom of the Franks) ซึ่งถือเป็นต้นกำเนิดของประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนีในปัจจุบันนี้¹⁵ พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงเป็นกษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถในด้านการรบและทรงขยายอาณาบริเวณของราชอาณาจักรแฟรงค์ออกไปอีกกว้างขวาง นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงพัฒนาด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม และด้านการศึกษาโดยการรวบรวมนักปราชญ์คนสำคัญของยุโรปมายังราชสำนักของพระองค์ เช่น ปีเตอร์แห่งปิซา (Peter of Pisa) นักปราชญ์ชาวอิตาลีเขียนผู้ชำนาญภาษาละติน หรือ อัลคูอินแห่งยอร์ก (Alcuin of York) นักปราชญ์ชาวอังกฤษผู้รับหน้าที่ผู้อำนวยการของโรงเรียนในราชสำนัก จนทำให้ยุคของพระองค์ได้รับการขนานนามว่า “ยุคเรอเนสซ็องส์แห่งคาโรลิงเจียน” (Carolingian Renaissance) จากพระปรีชาสามารถและความสำเร็จของพระองค์ ทำให้เรื่องราวของพระองค์ถูกบันทึกไว้ในอันนาล (Annals) หลายเล่มของยุคกลาง เช่น *Annales regni Francorum* หรือ *อันนาลแห่งราชอาณาจักรแฟรงค์* ที่ให้ข้อมูลรายปีเกี่ยวกับราชอาณาจักรในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 8 และ 9 และ *Annales Mettenses priores* ซึ่งให้ข้อมูลรายปีเกี่ยวกับราชอาณาจักรแฟรงค์ระหว่าง ค.ศ. 675-805 อย่างไรก็ตาม ผลงานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดได้แก่ *Vita Karoli Magni* (ชีวิตของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญมหาราช) ของ ไอฮาร์ด (Einhard) นักปราชญ์ในราชสำนักของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญที่เขียนถึงชีวประวัติของพระองค์ ถึงแม้ว่านักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะเชื่อว่าไอฮาร์ดเขียน *Vita Karoli Magni* ขึ้นหลังจากที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญสวรรคตไปแล้วใน ค.ศ. 814 คือในช่วงระหว่าง ค.ศ. 817-833¹⁶ ก็ตาม

พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญใน *Vita Karoli Magni*¹⁷

ไอฮาร์ดเริ่มต้นเขียน *Vita Karoli Magni* ด้วยการเขียนวัตถุประสงค์ของผลงานว่าเป็นหน้าที่ของเขาคือมีต่อพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ และเพื่อที่จะให้คนในรุ่นต่อไปจดจำพระองค์ได้ หลังจากนั้น ไอฮาร์ดได้แบ่งบทย่อยเป็น 33 บท โดยในบทที่ 1-3 จะเป็นการกล่าวถึงราชวงศ์เมโรวิงเจียน (Merovingian) ซึ่งเป็นราชวงศ์ที่ปกครองราชอาณาจักรแฟรงค์ตั้งแต่ช่วงกลางของคริสต์ศตวรรษที่ 5 ยาวนานเป็นเวลากว่า 300 ปี และบรรพบุรุษของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ ต่อมาในบทที่ 4-15 ไอฮาร์ดได้กล่าวถึงแผนการในการขยายดินแดนและสงครามที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญได้ทรงก่อตั้งขึ้นเพื่อขยายดินแดนเพิ่มเติม โดยระหว่าง ค.ศ. 772-804 พระองค์ทรงยกกองทัพไปบุกแซกโซนี (Saxony) ทางภาคตะวันออกของเยอรมนี อิตาลี ทางตอนเหนือ สเปน รวมไปถึงพวกสลฟท์ที่อาศัยอยู่ในยุโรปตะวันออก ในบทที่ 16 ไอฮาร์ดกล่าวถึงความสัมพันธ์ของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญกับต่างประเทศ โดยที่ไอฮาร์ดได้บรรยายว่าพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงมีความสัมพันธ์ที่ดีกับกษัตริย์ทั่วยุโรป รวมไปถึงกษัตริย์ฮารุน อัล ราชิด (Harun Al-Rashid) แห่งเปอร์เซียที่ครองราชย์ระหว่าง ค.ศ. 786-809 และในบทที่ 17 ไอฮาร์ดได้บรรยายถึง

¹⁵ พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญครองราชย์ในฐานะกษัตริย์ระหว่าง ค.ศ. 768-799 ใน ค.ศ. 800 พระองค์จึงได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นจักรพรรดิ

¹⁶ Rosamond McKitterick. (2004). *History and Memory in the Carolingian World*. p. 30.

¹⁷ Einhard. (1880). *The Life of Charlemagne*. Translated by Samuel Epes Turner.

พระราชกรณียกิจของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ โดยเฉพาะการสร้างโบสถ์และกำแพงเพื่อป้องกันศัตรู หลังการกล่าวถึงพระราชกรณียกิจ ไอฮาร์ดได้กล่าวถึงชีวิตส่วนพระองค์ของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญในบทที่ 18-19 โดยไอฮาร์ดได้ให้ความสำคัญกับชีวิตครอบครัวของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ เขาให้ข้อมูลว่า พระองค์ทรงมีชายารวมทั้งสิ้น 4 พระองค์และโอรสธิดาอีกมากมาย โดยที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ ทรงรักและเอาใจใส่โอรสธิดาทุกพระองค์เป็นอย่างดี พระองค์ทรงร่วมโต๊ะเสวยกับโอรสธิดาทุกมือและทรงนำโอรสและธิดาร่วมทางไปด้วยเสมอเมื่อพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปที่ใด นอกจากนั้น พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญยังทรงใส่ใจกับการศึกษาของโอรสธิดาทุกพระองค์เสมอ โดยที่ทรงดูแลให้โอรสธิดาได้รับการศึกษาในศาสตร์ทั้ง 7 (artes liberales)¹⁸ และหลังจากนั้น พระองค์จะทรงเน้นให้โอรสได้รับการศึกษาในด้านการใช้อาวุธและการทำสงคราม ส่วนธิดาให้ได้รับการศึกษาในด้านกรดูแลบ้านเรือน

ต่อมาในบทที่ 20 ไอฮาร์ดได้กล่าวถึงการกบฏต่อต้านพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญอย่างสั้นๆ โดยเขาให้ข้อมูลว่า ผู้นำในการกบฏได้แก่ เปแปง (Pepin) โอรสในพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญที่ได้ร่วมมือกับขุนนางผู้ใหญ่คนอื่นๆ ในราชอาณาจักร แต่การกบฏล้มเหลว ทำให้เปแปงยอมรับโทษและตัดสินใจใช้ชีวิตเป็นนักบวช ในบทต่อมา ไอฮาร์ดกล่าวถึงชาวต่างชาติในราชอาณาจักรแฟรงค์ ซึ่งไอฮาร์ดบรรยายว่ามีเป็นจำนวนมากทั้งในราชสำนักและในตัวอาณาจักร โดยที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงปฏิบัติต่อพวกเขาเป็นอย่างดี ในบทที่ 22-27 ไอฮาร์ดได้บรรยายถึงลักษณะภายนอกและลักษณะนิสัยของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ เขาบรรยายว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงเป็นบุคคลที่แข็งแรงและตัวใหญ่แต่ไม่สูงมาก พระองค์ทรงมีพระพักตร์ที่ยิ้มแย้มอยู่ตลอดเวลา และเมื่อพระองค์ทรงต้อนรับอาคันตุกะ พระองค์จะทรงห้อยดาบฝังเพชรด้วยเสมอ พระองค์ทรงรักการกินเป็นอย่างมาก และในช่วงฤดูร้อน พระองค์จะบรรทมสั้นๆ ราว 2-3 ชั่วโมงหลังอาหารเที่ยงเสมอ พระองค์ทรงมีนิสัยใฝ่รู้และทรงศึกษาภาษาต่างประเทศอย่างจริงจังจนสามารถตรัสภาษาลาตินได้อย่างคล่องแคล่ว รวมถึงทรงเข้าพระทัยภาษากรีกได้บ้าง นอกจากนั้น ไอฮาร์ดยังบรรยายไว้ว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงเป็นนักขัตติยที่ยึดมั่นในคริสต์ศาสนา และทรงทำทานให้กับคนยากจนอย่างสม่ำเสมอ ไอฮาร์ดย้ำว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญไม่เพียงแต่ทรงทำทานให้กับคนในราชอาณาจักรเท่านั้น แต่ยังทรงเผื่อแผ่ไปถึงชาวคริสต์นอกราชอาณาจักรด้วย เช่นที่ไซเรีย อียิปต์ หรือคาร์เธจ¹⁹

ในบทที่ 28 ไอฮาร์ดเล่าเรื่องที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญเสด็จไปช่วยสมเด็จพระสันตะปาปา²⁰ ที่กรุงโรม เนื่องจากพระองค์ถูกขุนนางก่อกบฏ เมื่อสำเร็จ พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญจึงได้ถูกเชิญขึ้นปราบดาภิเษกขึ้นดำรงตำแหน่งจักรพรรดิเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ. 800 ในบทที่ 29 ไอฮาร์ดบรรยายว่า หลังจากขึ้นเป็นจักรพรรดิแล้ว พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงพัฒนาราชอาณาจักรในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการบันทึกข้อกฎหมายให้เป็นลายลักษณ์อักษร การตั้งชื่อเดือนเป็นภาษาแฟรงค์ รวมถึงการเริ่มกำหนดไวยากรณ์ของภาษาแฟรงค์เอง ในบทต่อมา ไอฮาร์ดกล่าวถึงการประหารของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 22 มกราคม ค.ศ. 814 พระองค์ทรงประหารใช้ และไม่ยอมเสวย

¹⁸ artes liberales เป็นการศึกษาสำหรับกุลบุตรกุลธิดาในยุโรปยุคกลาง ประกอบด้วยวิชา 7 วิชา ได้แก่ ไวยากรณ์ (Grammar) ซึ่งเน้นการเรียนภาษาลาติน และการอ่านงานของนักปราชญ์ในยุคกรีกและโรมัน ตรรกศาสตร์ (logic) เน้นการใช้เหตุผลและผลผ่านการศึกษางานของอริสโตเติล วาทศาสตร์ (rhetoric) เน้นการฝึกใช้วาทศิลป์ คณิตศาสตร์ (arithmetic) เรขาคณิต (geometry) ดนตรี (music) และดาราศาสตร์ (astronomy)

¹⁹ คาร์เธจ (Carthage) ตั้งอยู่ในทวีปแอฟริกาตอนเหนือ หรือในพื้นที่ของประเทศตูนิเซียในปัจจุบันนี้

²⁰ หมายถึงสมเด็จพระสันตะปาปาเลโอที่ 3 (Leo III.) ทรงดำรงตำแหน่งพระสันตะปาปาระหว่าง ค.ศ. 795-816

เนื่องจากพระองค์ทรงเชื่อว่า การอดอาหารยามป่วยจะทำให้อาการหายหรือทุเลาลง จนในที่สุดเสด็จสวรรคตในตอนเช้าของวันที่ 28 มกราคม หลังการสวรรคต ในบทที่ 31 ไอฮาร์ดกล่าวถึงพิธีฝังพระศพที่เกิดขึ้นท่ามกลางความเศร้าของราษฎรชาวแฟรงค์ เขาให้ข้อมูลว่า พระศพถูกฝังไว้ในโบสถ์ประจำเมืองอาเค่น (Aachen) ซึ่งเป็นโบสถ์ที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงควบคุมการสร้างด้วยพระองค์เอง บทหลุมฝังพระศพมีข้อความว่า “In this tomb lies the body of Charles, the Great and Orthodox Emperor, who gloriously extended the kingdom of the Franks, and reigned prosperously for forty-seven years. He died at the age of seventy, in the year of our Lord 814, the 7th Indiction, on the 28th day of January”.²¹

ในบทที่ 32 ไอฮาร์ดทบทวนมากล่าวถึงสัญญาณร้ายที่จะบ่งบอกถึงการสวรรคตของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ เช่น การเกิดสุริยุปราคาและจันทรุปราคาบ่อยผิดปกติในช่วง 3 ปีสุดท้ายก่อนการสวรรคต การที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงเห็นลูกไฟที่มีแสงโชติช่วงพุ่งตกลงมาก่อนพระอาทิตย์ขึ้น รวมถึงเหตุการณ์ที่หลังคาโบสถ์ประจำเมืองอาเค่น²² ถูกฟ้าผ่า ในบทสุดท้าย ไอฮาร์ดกล่าวถึงพระประสงค์ของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญที่จะแบ่งมรดกให้โอรสและธิดาให้เท่าเทียมกันที่สุด

พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญในสมัยนาซี

ความยิ่งใหญ่ รวมถึงพระราชกรณียกิจที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญได้ทรงประกอบทำให้ไม่น่าแปลกใจ หากฮิตเลอร์และบุคคลสำคัญอื่นๆ ในพรรคนาซีจะนำกรณีของพระองค์มาใช้ในการปลุกความรู้สึกชาตินิยมให้เกิดในจักรวรรดิไรช์ที่ 3 รวมถึงใช้ในการโฆษณาให้ชาวเยอรมันสนับสนุนนโยบายของพรรคนาซี เช่น นโยบายขยายที่ทำกินสำหรับชาวเยอรมันไปทางทิศตะวันออก (Lebensraum im Osten) ซึ่งนอกจากจะมีจุดมุ่งหมายในการขยายที่ทำกินแล้ว ยังมุ่งที่จะขับไล่ประชาชนที่พรรคนาซีถือว่าไม่มีเชื้อสายอารยันออกจากพื้นที่อีกด้วย

พรรคนาซีอธิบายประวัติศาสตร์เยอรมันในส่วนที่เกี่ยวกับพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญโดยมุ่งให้เกิดความรู้สึกรักชาติขึ้นในหมู่ประชาชนด้วยการใช้ประเด็น 2 ประเด็นหลักดังต่อไปนี้เป็นใจความสำคัญ

ประเด็นที่ 1 การทำให้พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญเป็นชาวเยอรมัน และเป็นผู้ก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมัน โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงเป็นจักรพรรดิของราชอาณาจักรแฟรงค์ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของฝรั่งเศส รวมถึงกลุ่มประเทศเบเนลักซ์ในปัจจุบันนี้ด้วย ในประเด็นนี้ พรรคนาซีได้ประโยชน์จากคำอธิบายของนักประวัติศาสตร์เยอรมันในทศวรรษที่ 1930 เนื่องจากนักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่พยายามอธิบายว่าพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญมีเชื้อสายแกรมาเนีย ซึ่งพวกเขาตีความเป็นต้นกำเนิดของชาวเยอรมัน²³ เป็นที่สังเกตว่า ทศวรรษที่ 1930 เป็นช่วงที่ฮิตเลอร์เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีและพยายามดำเนินมาตรการหลายอย่างเพื่อโน้มน้าวให้ชาวเยอรมันหันมาสนับสนุนอุดมการณ์ของพรรคนาซี

²¹ Einhard. (1880). *The Life of Charlemagne*. Translated by Samuel Epes Turner. p. 13.

²² หมายถึงโบสถ์ที่เดียวกับที่ฝังพระศพพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญ

²³ Karl Ferdinand Werner. (1998). Karl der Grosse in der Ideologie des Nationalsozialismus. Zur Verantwortung deutscher Historiker für Hitlers Erfolge. *Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins*. p. 17. นอกจากนี้ผู้แต่งยังพยายามอธิบายว่า การที่นักประวัติศาสตร์เยอรมันพยายามอธิบายว่าพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญมีเชื้อสายแกรมาเนียเนื่องจากการสร้างความรู้สึกชาตินิยมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมันใน ค.ศ. 1871

จึงทำให้เขาได้ประโยชน์จากคำอธิบายของนักประวัติศาสตร์อย่างยิ่ง

หนึ่งในนักประวัติศาสตร์ที่พยายามอธิบายต้นกำเนิดของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญูว่ามีความเกี่ยวข้องกับเชื้อสายเยอรมัน ได้แก่ คาร์ล ฮัมเพอ (Karl Hampe) นักประวัติศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญในประวัติศาสตร์ยุคกลางและมีชื่อเสียงโด่งดังราว ค.ศ. 1903 เมื่อเขาเข้าเป็นศาสตราจารย์ประจำที่มหาวิทยาลัยไฮเดลเบิร์ก (Heidelberg University) หนึ่งในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดในเยอรมนี จนกระทั่งเสียชีวิตใน ค.ศ. 1936 ในระหว่างนี้ เขามีผลงานที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลต่อความคิดของชาวเยอรมันเป็นจำนวนมาก เช่น *Herschergestalten des deutschen Mittelalters* (ผู้ปกครองเยอรมันในยุคกลาง) ที่ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1927 และ *Das Hochmittelalter* (ยุคกลางตอนกลาง) ที่ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1932

ใน ค.ศ. 1935 ฮัมเพอได้เขียนบทความชื่อว่า *Die Persönlichkeit Karls* (ลักษณะนิสัยของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญู) ซึ่งเขาได้เสนอว่า บ้านเกิดของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญูอยู่แถบลุ่มแม่น้ำโมเซล (Mosel)²⁴ ในเยอรมนี ดังนั้น พระองค์จึงทรงมีความรู้สึกนึกคิดเป็นแบบชาวแกรมาเนีย นอกจากนี้ ฮัมเพอยังนำเสนอว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญูทรงนึกคิดแบบชาวแกรมาเนีย ดังนั้น พระองค์จึงไม่ทรงสนพระทัยที่จะได้รับการศึกษาตามแบบอย่างของจักรวรรดิโรมัน ซึ่งในประเด็นนี้จะสังเกตเห็นได้ว่าขัดกับสิ่งที่ไอฮาร์ดได้บันทึกไว้ใน *Vita Karoli Magni* เนื่องจากพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญูทรงตรัสภาษาลาตินได้อย่างคล่องแคล่ว และทรงเข้าใจภาษากรีกบ้าง และยังทรงรับสั่งให้โอรสและธิดาได้รับการศึกษาในศาสตร์ทั้ง 7 อีกด้วย ต่อมา ฮัมเพอได้สรุปว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญูทรงเป็น “เจ้าแห่งดาบ เปรียบดังเช่นกษัตริย์ที่ทรงมีเชื้อสายแกรมาเนียที่ทรงเป็นกษัตริย์แห่งกองทัพ” และพระองค์ทรงต้องการสร้าง “จักรวรรดิของชาวแกรมาเนียที่นับถือคริสต์ศาสนา”²⁵ ดังนั้นจึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่าฮัมเพอนำเสนอแนวคิดที่ว่าพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญูทรงเป็นชาวแกรมาเนีย และละเลยข้อเท็จจริงที่ว่าราชอาณาจักรแฟรงค์กินพื้นที่เหนือหลายดินแดนของยุโรป

ฮัมเพอได้รับเสียงสนับสนุนจากฮันส์ เนามานน์ (Hans Naumann) ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ยุคกลางเมื่อเขาเขียนบทความเรื่อง *Karls germanische Art* (ความเป็นแกรมาเนียของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญู) ใน ค.ศ.1935 และกล่าวว่า “การสังหารประชาชนในดินแดนที่ทรงยกทัพไปรุกรานอย่างทารุณและโหดเหี้ยมของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญูไม่ใช่ลักษณะนิสัยของชาวเยอรมัน แต่เป็นลักษณะนิสัยของชาวเมโรวิงเจียน ซึ่งอาจยังหลงเหลืออยู่ ซึ่งในกรณีนี้เราสามารถเห็นความโหดร้ายของคนในสมัยโบราณได้อย่างชัดเจน...ชาวแกรมาเนียไม่รู้จักความกระหายเลือดและความโหดเหี้ยม”²⁶ ซึ่งในกรณีนี้ คำอธิบายออกจะฟังดูไม่สมเหตุสมผล หากจะยกความโหดร้ายให้เป็นลักษณะนิสัยของชาวเมโรวิงเจียน

อย่างไรก็ตาม หนึ่งในความเหี้ยมโหดของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญูที่นักประวัติศาสตร์รู้จักกันดี ได้แก่การสังหารหมู่ชาวแซกซันซึ่งเป็นชาวเยอรมันตะวันออกที่เมืองแวนเดิน (Verden) โดยหลักฐานจำพวกอันนาลหลายชิ้น อาทิ *Annales regni Francorum* ที่ได้เคยกล่าวถึงแล้ว หรือ *Annales Fuldenses*

²⁴ ในปัจจุบันนี้ แม่น้ำโมเซลไหลผ่านประเทศฝรั่งเศส ลักเซมเบิร์กและเยอรมนี

²⁵ บทความถูกอ้างถึงใน Karl Ferdinand Werner. (1998). op. cit. p. 42-43.

²⁶ บทความถูกอ้างถึงใน Karl Ferdinand Werner. (1998). op. cit. p. 43-44.

(อำนวยการประจำเมืองฟูลดา) ได้กล่าวว่า มีชาวแซกซันถูกสังหารประมาณ 4,500 คน แต่จากความจำเป็นที่นักประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งอธิบายว่าพระเจ้าชาร์ลเลอมาญทรงมีเชื้อสายแกรมาเนีย ทำให้พวกเขา มักอธิบายว่าการสังหารหมู่ที่เมืองแวนเดินไม่ได้เกิดขึ้นจริง หรือจริงแต่ไม่ได้มีผู้ถูกสังหารมากเท่าที่เข้าใจกัน²⁷ หนึ่งในนักประวัติศาสตร์ที่ใช้คำอธิบายเช่นนี้ได้แก่ คาร์ล เบาเออร์ (Karl Bauer) นักประวัติศาสตร์ที่ชำนาญด้านประวัติศาสตร์จักร เขาได้ตั้งข้อสันนิษฐานในบทความชื่อ Die Quellen für das sogenannte Blutbad von Verden (หลักฐานเกี่ยวกับการสังหารอันนองเลือดที่เมืองแวนเดิน) ที่ตีพิมพ์ใน ค.ศ.1937 ว่า เกิดความผิดพลาดในการคัดลอกอรรถาธิบายต่อๆ กันมา ทำให้คำว่า delocati ในภาษาลาตินซึ่งแปลว่าการโยกย้ายถิ่นฐานถูกคัดลอกเป็น decollati ซึ่งแปลว่าการประหารชีวิตแทน ดังนั้น ในทัศนะของเบาเออร์ การสังหารหมู่ชาวแซกซันจึงไม่เคยเกิดขึ้น²⁸ โดยที่ข้อสรุปนี้ได้รับการสนับสนุนจากนักประวัติศาสตร์อีกหลายคน โดยที่หนึ่งในนั้นได้แก่ ลุดวิก ควิตเดอ (Ludwig Quidde)²⁹ นักวิจารณ์จักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 2 ที่มีชื่อเสียง

คำอธิบายเหล่านี้ทำให้พรคนาซีได้ผลประโยชน์อย่างมาก โดยที่ไม่ต้องลงแรงสร้างวาทกรรมใดๆ ขึ้นเลย ดังนั้น เมื่อ ออยเกน เฮลเลอร์บัค (Eugen Hellerbach) นักประวัติศาสตร์ที่เขียนบทความลงในวารสาร Westdeutscher Beobachter (ผู้ดูแลเยอรมนีตะวันตก) ซึ่งเป็นวารสารอย่างเป็นทางการของพรคนาซีใน ค.ศ. 1942 หรือราว 3 ปีหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มต้นขึ้นด้วยการที่กองทัพเยอรมันยกทัพบุกโปแลนด์เมื่อวันที่ 1 กันยายน 1939 เขาจึงสามารถเขียนได้โดยไม่ขัดแย้งกับแนวทางของนักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ และไม่ขัดกับอุดมการณ์ของพรคนาซีที่เชิดชูความยิ่งใหญ่ของชาติเยอรมัน เฮลเลอร์บัคบรรยายว่า “พระเจ้าชาร์ลเลอมาญทรงเป็นจักรพรรดิที่ยิ่งใหญ่ ทรงเป็นผู้สร้างชนชาติเยอรมัน ทั้งยังทรงเป็นผู้สร้างจักรวรรดิเยอรมัน...ในช่วงเวลาว่าคริสต์ศตวรรษที่ผ่านมา พระองค์ทรงทำให้ชาวเยอรมันคุ้นเคยกับความรู้สึกเป็นที่หนึ่งในยุโรป...ภายใต้ภาพอดีตของชาวเยอรมันนี้ ธงของจักรวรรดิไรช์ที่ 3 ของเราจะปลิวไสว วัฒนธรรมที่ยาวนานของเราที่หนึ่งพันปีจะกลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง”³⁰

ในส่วนของการสังหารหมู่ชาวแซกซันที่แวนเดิน เฮลเลอร์บัคก็ได้เขียนอธิบายไว้เช่นกัน และคำอธิบายของเขาแตกต่างกับของเบาเออร์ตรงที่เขายอมรับว่ามีกรสังหารหมู่เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตาม “เราไม่ควรจะโยนความผิดให้กับพวกที่ฆ่าชาวแซกซัน”³¹ เนื่องจากพระหัตถ์ของพระองค์ไม่ได้ทำความผิดใดๆ แต่พระหัตถ์ของพระองค์ทำลงไปเนื่องจากเป็นคำสั่งของพระเจ้าที่ต้องการเห็นการขยายอาณาเขตของชนเผ่าแกรมาเนีย”³²

²⁷ อย่างไรก็ตาม เป็นที่สังเกตว่า หน่วย SS (Schutzstaffel) หรือหน่วยกองกำลังติดอาวุธอาักษิตเลอร์ กลับขึ้นชมการสังหารหมู่ที่แวนเดิน โดยที่ Karl Ferdinand Werner ได้กล่าวไว้ในบทความของเขาว่า “หน่วย SS ไม่ปฏิเสธการสังหารอันนองเลือดของชาวแกรมาเนีย แต่กลับขึ้นชมมัน”

²⁸ Karl Bauer. (1937). Die Quellen für das sogenannte Blutbad von Verden. In *Westfälische Zeitschrift, Zeitschrift für vaterländische Geschichte und Altertumskunde*. Band 92. Regensbergische Verlagsbuchhandlung. p. 40-73.

²⁹ ลุดวิก ควิตเดอ เขียนบทความเรื่อง Karl der Grosse-der Sachsenschlächter? (พระเจ้าชาร์ลเลอมาญ-ผู้สังหารชาวแซกซัน?) Ludwig Quidde. (1935). Karl der Grosse-der Sachsenschlächter?. In *Pariser Tageblatt*.

³⁰ Karl Ferdinand Werner. (1998). op. cit. p. 56-57.

³¹ ในกรณีนี้หมายถึงพระเจ้าชาร์ลเลอมาญ

³² Karl Ferdinand Werner. (1998). op. cit. p. 57.

ประเด็นที่ 2 การพยายามอธิบายว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มานทรงต้องการขยายขอบเขตของราชอาณาจักรแฟรงค์ไปทางทิศตะวันออก ซึ่งตรงกับนโยบายขยายที่ทำกินสำหรับชาวเยอรมันไปทางทิศตะวันออกของอิตเลอร์ (Lebensraum im Osten) ในกรณีนี้ พรรคนาซีก็ได้ใช้ประโยชน์จากคำอธิบายของนักประวัติศาสตร์เยอรมันในทศวรรษที่ 1930 อีกครั้ง เนื่องจากพวกเขาพยายามหาคำอธิบายให้กับการทำสงครามขยายดินแดนโดยเฉพาะการขยายดินแดนไปทางทิศตะวันออกของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาน

หนึ่งในนักประวัติศาสตร์ที่พยายามหาคำอธิบายให้กับการขยายดินแดนไปทางทิศตะวันออกของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มานได้แก่ ฟรีดิช เบธเกน (Friedrich Baethgen) นักประวัติศาสตร์เยอรมันผู้มีความเชี่ยวชาญในยุคกลางและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เขาอธิบายในบทความเรื่อง Die Front nach Osten (แนวรบยังทิศตะวันออก) จาก ค.ศ. 1935 ว่า “ความเป็นแกรมาเนียในเยอรมนีถูกจำกัดพื้นที่โดยชาวสลาฟและทางออกเดียวที่มีคือการขยายดินแดนไปทางทิศตะวันออก...ดินแดนของชาวแกรมาเนียที่มีผู้อยู่อาศัยอย่างหนาแน่น ไม่สามารถรับประชากรเพิ่มได้อีกแล้ว”³³ ในกรณีนี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเบธเกนอธิบายว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มานต้องทรงทำสงครามเพื่อขยายดินแดนไปทางทิศตะวันออก เนื่องจากราชอาณาจักรแฟรงค์มีพื้นที่ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสงสัยว่า ประชาชนในราชอาณาจักรแฟรงค์จะมีเป็นจำนวนมากเช่นนั้นหรือไม่ และไอฮาร์ดก็ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องประชากรหนาแน่นแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม เขาให้เหตุผลไว้ในบทที่ 12 เรื่องการทำสงครามกับชนเผ่าสลาฟว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มานตัดสินใจทำสงครามกับพวกสลาฟเนื่องจากเห็นว่าพวกเขาขอบูรณานชนเผ่าอบอดริตี (Abodriti) ซึ่งเป็นพันธมิตรของราชอาณาจักรแฟรงค์³⁴

นักประวัติศาสตร์อีกท่านที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการขยายดินแดนไปทางทิศตะวันออกของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มานได้แก่ แฮร์มานน์ เอาบิน (Hermann Aubin) นักประวัติศาสตร์ชื่อดังที่ได้กล่าวไว้ในหลายโอกาสว่า ความพยายามขยายดินแดนไปทางทิศตะวันออกเกิดขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 800 แล้ว และนั่นคือ ความพยายามขยายดินแดนไปทางทิศตะวันออกของชาวเยอรมัน ความพยายามเช่นนั้นจึงเป็นความตั้งใจของชาวเยอรมันตั้งแต่ยุคหนึ่งมาจนถึงยุคนี้³⁵ ซึ่งในกรณีนี้ เอาบินไม่ได้อธิบายชัดเจนว่าเพราะเหตุใดความพยายามในการขยายดินแดนไปทางทิศตะวันออกจึงเริ่มขึ้นใน ค.ศ. 800 นอกจากนั้น ไอฮาร์ดก็ยังไม่ได้กล่าวถึงการสงครามใดกับชนเผ่าทางทิศตะวันออกที่เริ่มขึ้นใน ค.ศ. 800 ส่วนสงครามกับชนเผ่าสลาฟตามที่กล่าวถึงข้างต้น ไอฮาร์ดก็ไม่ได้กล่าวชัดเจนว่าเริ่มขึ้นเมื่อใด แต่เขาได้กล่าวถึงสงครามครั้งหนึ่งที่เกิดขึ้นใน ค.ศ. 789 และสงครามครั้งนี้คงแสดงให้เห็นชัดเจนแล้วว่า พระเจ้าชาร์ลเลอว์มานทรงทำสงครามกับชนเผ่าสลาฟก่อน ค.ศ. 800

การพยายามอธิบายเช่นนี้ ทำให้พรรคนาซีได้ประโยชน์อย่างมากสำหรับการขยายที่ทำกินไปทางทิศตะวันออกของอิตเลอร์ โดยที่เขาได้กล่าวในการประชุมใหญ่ของพรรคนาซีที่เมืองนูเรมเบิร์ก (Nuremberg) ใน ค.ศ. 1935 ว่า “การทำให้เกิดชาติเยอรมันในขั้นต้นได้เกิดจากการบังคับให้คนชาติเยอรมันในแต่ละเผ่ามาอยู่รวมกัน³⁶...ดังนั้น มันจึงเป็นการไม่ถูกต้องที่เราจะเสียดายวัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่าที่ต้องสูญหายไปเพื่อให้เกิดชาติเยอรมันขึ้น อะไรที่จะต้องเสียไปในคริสต์ศตวรรษนี้³⁷ ก็ต้องเสียไป”³⁸

³³ Ibid. p. 45.

³⁴ Einhard. (1880). op. cit. p. 6.

³⁵ Karl Ferdinand Werner. (1998). op. cit. p. 47.

³⁶ หมายถึงกรณีที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มานขยายดินแดนไปยึดดินแดนของพวกแซกซัน

³⁷ หมายถึงการเข้ารุกรานยุโรปตะวันออกของอิตเลอร์

³⁸ Karl Ferdinand Werner. (1998). op. cit. p. 57.

บทส่งท้าย

ประเด็นทั้ง 2 ประเด็นที่ยกมาทำให้ไม่น่าแปลกใจว่า ใน ค.ศ. 1937 พรรคนาซีได้อธิบายว่า “พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงเป็นชาวแกรมาเนียตัวอย่าง โดยดูได้จากต้นกำเนิดและรูปแบบการใช้ชีวิตของพระองค์ ซึ่งเป็นแกรมาเนีย-เยอรมัน อุปนิสัยส่วนพระองค์ก็ยังคงกำหนดไว้ด้วยการสืบทอดของสายเลือดแกรมาเนีย-เยอรมัน”³⁹ ดังนั้น อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ จึงมีหน้าที่รักษาจักรวรรดิที่พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญได้ทรงทิ้งไว้ และขยายจักรวรรดิออกไปเพื่อความอยู่รอดของชาวเยอรมัน โดยที่ในประเด็นของการขยายพื้นที่จักรวรรดิออกไปทางทิศตะวันออกนั้น หน่วย SS (Schutzstaffel) หรือหน่วยติดอาวุธที่ถูกตั้งขึ้นมาให้ทำหน้าที่อารักขาฮิตเลอร์ และในช่วงหลังจาก ค.ศ. 1934 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นช่วงที่พรรคนาซียึดอำนาจในเยอรมนีได้อย่างค่อนข้างมั่นคงแล้ว ได้รับหน้าที่ในการปราบปรามชาวยิว และดูแลค่ายกักกันต่างๆ ได้นำมาอธิบายการยึดดินแดนในยุโรปตะวันออกและการสังหารผู้คนในพื้นที่นั้นอยู่เรื่อยๆ

เป็นที่สังเกตว่า ฮิตเลอร์และพรรคนาซีไม่จำเป็นต้องสร้างวาทกรรมใดขึ้นมาใหม่เลยในกรณีของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญเพื่อสร้างความรู้สึกรักชาติให้เกิดขึ้นในหมู่ชาวเยอรมัน และอาจเป็นสิ่งที่ไม่น่าแปลกใจเลยที่นักประวัติศาสตร์เยอรมันในทศวรรษที่ 1930 ได้ให้คำอธิบายในกรณีของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญอย่างที่ได้อธิบายไปข้างต้น เนื่องจากตั้งแต่การก่อตั้งจักรวรรดิเยอรมันใน ค.ศ. 1871 เป็นต้นมา การพยายามสร้างความรู้สึกรักชาติได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเกิดเป็นลัทธิชาตินิยม⁴⁰ ที่เฟื่องฟูในเยอรมนีอย่างถึงที่สุดนับตั้งแต่ฮิตเลอร์ขึ้นครองอำนาจเป็นต้นไป⁴¹ และคงไม่น่าแปลกใจเลย หากนักประวัติศาสตร์เยอรมันในยุคตั้งแต่ ค.ศ. 1871 เป็นต้นมา จะอธิบายกรณีของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญไปในทิศทางที่สอดคล้องกับนักประวัติศาสตร์ในทศวรรษที่ 1930

จากประวัติการอธิบายกรณีของพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญว่ามีเชื้อสายชาวแกรมาเนียและการหาคำอธิบายให้กับนโยบายขยายพื้นที่ไปทางด้านตะวันออกของนักประวัติศาสตร์เยอรมัน ซึ่งในบางกรณีก็ดูไม่สมเหตุสมผลเอาเสียมาก เช่น ในกรณีของเบธเกน ที่อ้างว่าพระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญทรงมีความจำเป็นในการทำสงครามขยายดินแดนไปทางทิศตะวันออก เนื่องจากพื้นที่ของราชอาณาจักรแฟรงค์มีจำกัดและมีประชากรหนาแน่น หรือเนามานน์ที่อธิบายว่าความเหี้ยมโหดเป็นลักษณะนิสัยของชาวเมโรวิงเจียน จนทำให้ฮิตเลอร์และพรรคนาซีนำไปใช้ประโยชน์ในการโฆษณาชวนเชื่อได้ ทำให้เราตั้งคำถามกับตัวเองได้ว่า นักประวัติศาสตร์เยอรมันจากทศวรรษที่ 1930 ถึงแม้ว่าพวกเขาจะไม่ยืมนาซี เช่น ฮัมเพอ ที่คนทั่วไปรับทราบกันดีว่าเขาเป็นพวกไม่สนับสนุนนาซี ควรจะถือว่ามีส่วนในความผิดของนาซีในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 บ้างหรือไม่ นอกจากนั้น บทความชิ้นนี้คงชวนให้คิดได้ไม่มากนักน้อยกว่า อุดมการณ์นาซีไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงข้ามคืน และอาจจะไม่ผิดนัก หากเราจะพิจารณาว่า การเร่งสร้างความรู้สึกรักชาติตั้งแต่ ค.ศ.

³⁹ Ibid. p. 58.

⁴⁰ Elie Kedourie ได้ให้คำนิยามของลัทธิชาตินิยม (Nationalism) เอาไว้ในหนังสือ Nationalism ว่า “a full-fledged philosophical and political doctrine about nations as basic units of humanity within which the individual can find freedom and fulfilment.

⁴¹ ผู้เขียนมิได้ตั้งใจจะกล่าวว่า ลัทธิชาตินิยมเริ่มเกิดขึ้นในเยอรมนีในยุคที่พรรคนาซีขึ้นเป็นใหญ่ในเยอรมนีเป็นยุคแรก เพียงแต่ต้องการกล่าวว่า ลัทธิชาตินิยมถึงจุดที่ได้รับความนิยมสูงสุดในยุคนี้ ส่วนคำถามที่ว่า ลัทธิชาตินิยมเริ่มเกิดขึ้นในเยอรมนีเมื่อใด คงไม่ได้ตอบในบทความชิ้นนี้ อย่างไรก็ตาม ได้มีนักวิชาการจำนวนมากที่ได้พยายามตอบคำถามว่า ลัทธิชาตินิยมเกิดขึ้นเมื่อใด เช่น Hans Kohn และ Carleton Hayes ดูเพิ่มเติมได้ใน Benedict Anderson. (2006). *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso.

1871 ก็คงจะมีส่วนสร้างอุดมการณ์หาซีบ่างไม่มากก็น้อย ถึงแม้ว่าจะมียุคของสาธารณรัฐไวมาร์ ซึ่งคงจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า คนบางกลุ่มก็ยังถวิลหาความยิ่งใหญ่ของจักรวรรดิเยอรมนีอย่างที่เราเคยเห็นในยุคของจักรพรรดิวิลเฮ็ล์มที่ 1 และ 2 มาคั่นกลางเป็นระยะเวลา 15 ปีก็ตาม

บรรณานุกรม

หลักฐานชั้นต้น

Einhard. (1880). *The Life of Charlemagne*. Translated by Samuel Epes Turner. New York: Harper & Brothers. Retrieved February 21, 2016 from <http://legacy.fordham.edu/halsall/basis/einhard.asp>.

หลักฐานชั้นรอง

สัญญาชัย สุวังบุตร และอนันต์ชัย เลาะห์พันธ์. (2555). *ทรรปณะประวัติศาสตร์ ยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภากการพิมพ์.

Anderson, Benedict. (2006). *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso.

Bauer, Karl. (1937). Die Quellen für das sogenannte Blutbad von Verden. (หลักฐานชั้นต้นเรื่อง การสังหารหมู่ที่แควเดิน) In *Westfälische Zeitschrift, Zeitschrift für vaterländische Geschichte und Altertumskunde*. (วารสารเวสฟาเลีย วารสารสำหรับประวัติศาสตร์แผ่นดินพ้อและการศึกษาเกี่ยวกับยุคโบราณ). Band 92. Regensbergsche Verlagsbuchhandlung. Retrieved February 27, 2016, from <http://www.mgh-bibliothek.de/dokumente/z/zsn2b008548.pdf>.

Froehlich, Michael. (1994). *Imperialismus. Deutsche Kolonial- und Weltpolitik 1880-1914*. (ลัทธิจักรวรรดินิยม. นโยบายเกี่ยวกับโลกและอาณานิคมของเยอรมนี 1880-1914) München: DTV.

Graml, Hermann, Wolfgang Benz, Hans Buchheim und Hans Mommsen. (1993). *Der Nationalsozialismus. Studien zur Ideologie und Herrschaft*. (ลัทธินาซี การศึกษาเกี่ยวกับ อุดมการณ์และการปกครอง). Frankfurt am Main: Fischer-TB.

Kedourie, Elie. (1985). *Nationalism*, 3rd edition, London: Hutchinson.

Kohlrausch, Martin. (2005). *Der Monarch im Skandal. Die Logik der Massenmedien und die Transformation der wilhelminischen Monarchie*. (ผู้ปกครองภายใต้คำนิทา. เหตุผลของการ สื่อสารและการแปลงสารเกี่ยวกับกษัตริย์ยุควิลเฮ็ล์ม) Berlin: Akademie-Verlag.

McKitterick, Rosamond. (2004). *History and Memory in the Carolingian World*. Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved 25, 2016, from https://books.google.co.th/books?id=EWjOujGyGewC&redir_esc=y&hl=th

Mommsen, Theodor. (1905). Die germanische Politik des Augustus. (นโยบายเกี่ยวกับชนเผ่าแกรมมาเนียของออกุสตุส) In *Reden und Aufsätze*. (สุนทรพจน์และบทความ) pp. 316-343. Berlin. from <https://archive.org/stream/redenundaufstze01mommgoog#page/n17/mode/2up>

- Nathanson, Stephen. (1993). *Patriotism, Morality and Peace*, Lanham: Rowman&Littlefield.
- Quidde, Ludwig. (1935). Karl der Grosse-der Sachsenschlächter? (พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญในฐานะผู้สังหารชาวแซกซัน In *Pariser Tageblatt*. (หนังสือพิมพ์ปารีสรายวัน) Retrieved March 2, 2016, from http://www.dnb.de/DE/DEA/Kataloge/Exilpresse/exilpresse_node.html
- Restorff, R. v.. (1895). *Sedan Büchlein. Zur fünfundzwanzigsten Jubelfeier der großen Siege unseres Volkes im Jahre 1870/71*. (หนังสือเล่มเล็กเกี่ยวกับการรบที่เซดาน. สำหรับการเฉลิมฉลองในโอกาสครบรอบ 25 ปีของชัยชนะอันยิ่งใหญ่ของประชาชนของเราในปี 1870/71) Berlin: Verlag des Christlichen Zeitschriftenvereins. Retrieved March 16, 2016, from <https://www.buhv.de/getpdf.php?pid=41-0904&pdf=samplepage&file=http%3A%2F%2Fwww.buhv.de%2Fdownload%2Fbeispielseite%2F41-0904-b.pdf>.
- Roerkohl, Anne. (1992). Das Hermannsdenkmal. (อนุสาวรีย์แฮร์มานน์) In *Westfalen im Bild: Kulturdenkmale in Westfalen*. (เวสฟาเลียในรูปภาพ: อนุสาวรีย์ทางวัฒนธรรมในเวสฟาเลีย). Heft 5. Muenster. Retrieved February 21, 2016, from http://www.lwl.org/westfaelische-geschichte/portal/Internet/input_felder/seite1_westf_bild.php?urlID=1731.
- Serges Medien. (1999). *2000 Jahre Weltgeschichte. Menschen, Epochen, Kulturen*. (2,000 ปีประวัติศาสตร์โลก. ผู้คน ยุคสมัยและวัฒนธรรม) Köln: Serges Medien GmbH.
- Wehler, Hans-Ulrich. (1969). *Bismarck und der Imperialismus*. (บิสมาร์คและลัทธิจักรวรรดินิยม). Köln: Kiepenheuer und Witsch.
- Wehler, Hans-Ulrich. (2009). *Der Nationalsozialismus. Bewegung, Führerschaft, Verbrechen 1919-1945*. (ลัทธินาซี. การเคลื่อนไหว, การเป็นผู้นำและอาชญากรรม 1919-1945). München: C.H. Beck.
- Werner, Karl Ferdinand. (1998). Karl der Grosse in der Ideologie des Nationalsozialismus. Zur Verantwortung deutscher Historiker für Hitlers Erfolge. (พระเจ้าชาร์ลเลอว์มาญในอุดมการณ์ของนาซี. เกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักประวัติศาสตร์เยอรมันที่มีต่อความสำเร็จของฮิตเลอร์) In *Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins*. (วารสารของชมรมประวัติศาสตร์แห่งเมืองอาเคิน). Band 101. Jahrgang 1997/98. Aachen. Retrieved February 26, 2016, from www.mgh-bibliothek.de/dokumente/a/a104305.pdf